

מרץ 2017

מינוי רכז נגישות - רקע וסקירה - עו"ד איתן עמרם*

גוף המספק שירות ציבורי המעסיק 25 עובדים ומעלה חייב למנות רכז נגישות.

הפרת תקנה זו מהווה עוולה אזרחית ותגרור אחריה קנס של 50,000 ₪ ללא הוכחת נזק (כ-62,000 ₪ כולל ההצמדה).

גוף המעסיק 100 עובדים ומעלה חייב למנות ממונה תעסוקה.

א. רקע

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות תשנ"ח-1998 והתקנות שתוקנו מכוחו, מחייבים גוף המספק שירות ציבורי למנות רכז נגישות. בנוסף, גוף המעסיק 100 עובדים ומעלה חייב למנות ממונה תעסוקה, (או בשמות הנרדפים לו ממונה שוויון או אחראי להעסקת אנשים עם מוגבלות וזאת בהתאם לחובה החלה עליו מכוח התקנות/ההסכמים הקיבוציים/צו ההרחבה).

במסמך זה אתמקד בהגדרת מהו שירות ציבורי? מיהו החייב בביצוע התאמות נגישות? מי הם בעלי התפקידים השונים המוזכרים בחוק ובתקנות? כיצד על נותן השרות להיערך במתן שירות נגיש, כנדרש בחוק ובתקנות.

התקנות הנגישות לשירות 1 מחייבות את כלל נותני השרות לציבור (במגזר הממשלתי, המוניציפלי, מלכ"רים, חברות ועסקים פרטיים כאחד) לבצע את התאמות הנגישות בשירות ובפלטפורמות השונות בהן ניתן השירות. הזכות לנגישות הינה זכות יסוד, והחוק קובע כי אדם עם מוגבלות זכאי לנגישות למקום ציבורי ולשירות ציבורי. עוד קובע החוק כי אין להפלות אדם עם מוגבלות ואין לפגוע בזכותו לנגישות. את השירות יש לספק לאדם עם מוגבלות באופן שוויוני, ברמת איכות, נוחות ובטיחות כפי שניתן לכלל הציבור.

התקנות מטילות חובה זו על האחראי להספקת השירות לרבות בעלי השירות, המחזיק או המפעיל שלו.

ב. מהו שירות ציבורי

שירות ציבורי הינו אחד מאלה : א) שירות הניתן לכלל הציבור או לחלק בלתי מסוים ממנו בידי גוף ציבורי או במקום ציבורי, ב) שירות המיועד לכלל הציבור או לחלק בלתי מסוים ממנו בתחומים הבאים : שירותי בריאות, שירותי בידור, שירותי חינוך, השכלה, או פנאי, שירותי רווחה, שירותי ספורט, שירותי תיירות, מרבית שירותי התחבורה הציבורית, שירותי תרבות, שירותי הארחה, שירותי מסחר, שירותי דת, שירותי אנרגיה, שירותי בזק, שירותי בנקאות, אשראי, ביטוח פנסיה או כל שירות פיננסי.

ג. מיהו החייב בביצוע התאמות

החייב בביצוע התאמות נגישות לשירות ציבורי הוא מי שמספק שירות ציבורי כמפורט לעיל, לרבות בעל השירות, המחזיק או מפעיל שלו.

התקנות החדשות מחייבות את כל מי שמספק שירות לציבור – לבצע התאמות ושינויים בנהלי עבודתו, במבנים ובפלטפורמות השונות בהם ניתן השירות, על מנת שהשירות הניתן יהיה נגיש לאנשים עם מוגבלות על סוגיהם השונים, בצורה שוויונית, ברמת איכות ונוחות כפי שהוא ניתן לכלל הציבור.

¹ תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות) תשע"ג-2013.

ד. מינוי ממונה תעסוקה, ממונה שוויון, אחראי להעסקת א.ע.מ.

החוק והתקנות קובעים כי יש למנות ממונה תעסוקה, או ממונה השוויון או אחראי על העסקת אנשים עם מוגבלות. מינוי בעלי התפקידים הללו הינם בהתאם להשתייכותו של נותן השירות במגזר הציבורי, הממשלתי או הפרטי.

1. ממונה שוויון

גוף ציבורי המעסיק 25 עובדים ומעלה, חייב למנות **ממונה שוויון** שתפקידו לספק ייעוץ והדרכה לגבי חובות המעסיק בנושא תעסוקת אנשים עם מוגבלות, כמו כן לקבל פניות בנושא ייצוג הולם, ואף ליזום פעולות שונות להגברת המודעות לייצוג הולם לאנשים עם מוגבלות. (חל במגזר הציבורי)

2. ממונה שוויון במשרדי ממשלה

בכל משרד ממשלתי וביחידות הסמך, יש למנות **ממונה שוויון** שתפקידו לספק מידע לעובדים עם מוגבלות על זכויותיהם, לטפל בכל התאמות הנדרשות לעובדים אלו לשם שילובם הראוי בעבודה. רשימת ממוני השוויון נמצאת באתר נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות².

3. מינוי אחראי להעסקת אנשים עם מוגבלות

מעסיק ימנה אחראי על תעסוקת אנשים עם מוגבלות על מנת שישמש כתובת לפניות מצד עובדים עם מוגבלות, לייעץ למעסיק כיצד עליו לפעול על פי החוק וכן לרכז את כלל נוהלי העבודה מול הגופים המקצועיים בנושא. (חל במגזר הפרטי)

ה. מינוי רכז נגישות

גוף המספק שירות ציבורי המעסיק 25 עובדים ומעלה (להלן: "החייב בהתאמות נגישות"), ימנה מקרב עובדיו "רכז נגישות" שהינו ככל האפשר עובד בתפקיד ניהולי או עובד שעבר הכשרה במיומנויות ניהול וקידום פרויקטים.

4. מאפייני רכז הנגישות

על רכז הנגישות להיות בעל ניסיון מעשי של שנה לפחות בתחום הנגישות לאנשים עם מוגבלות או שעבר הדרכה והכשרה על סמך הנחיות הנציבות.

בנוסף על הרכז להכיר את החוק ותקנות הנגישות הנוגעות לחייב ויישומן בפועל. וכן את פרסומי הנציבות והגורמים הרלוונטיים בתחום הנגישות לרבות גופים ציבוריים וארגונים המייצגים אנשים עם מוגבלות.

התפקיד יוטל ככל האפשר, על אדם עם מוגבלות.

במידה ונותן השירות הציבורי מעסיק פחות מ-100 עובדים, רכז הנגישות יוכל להיות בעל ניסיון מעשי של פחות משנה בתחום הנגישות לאנשים עם מוגבלות.

² <http://www.justice.gov.il/Units/NetzivutShivyon/Equality/RakazeiNegishut/Pages/Equality-Officers-Government.aspx>

5. תפקיד רכז הנגישות

לרכז הנגישות שני תפקידים עיקריים:

- למסור מידע לציבור אודות התאמות הנגישות השירות או המקום בו ניתן השירות, אמצעי עזר ושירותי עזר שניתן לקבל בשירות לפי בקשה וכן התאמות נגישות חלופיות למקום ציבורי ולשירות ציבורי.
- לספק יעוץ והדרכה לנותן השירות הציבורי החייב בביצוע התאמות נגישות לפי החוק.

כמו כן, על רכז הנגישות להתעדכן אחת לשנה בחידושים בתחום הנגישות, על סמך העדכונים אשר תפרסם הנציבות.

6. פרסום פרטי רכז הנגישות

על נותן השירות הציבורי, להביא לידיעת העובדים ולפרסם לציבור את שמו של רכז הנגישות שמינה, מקום משרדו ודרכי הפנייה אליו.

הפרסום לציבור יעשה בהתאם להוראות "פרסום התאמות הנגישות שבוצעו" במשרדי החברה ובאתר האינטרנט שלה.

חובת הפרסום לציבור חלה מיום 1 ביולי 2014.

מידע נוסף, ניתן למצא באתר האינטרנט lms.org.il

כל הנאמר במסמך זה אינו מחייב, אלא מהווה דעתי האישית, המבוססת על חקירתי והבנתי את לשון החוק, התקנות והפסיקה.

*הכותב הינו עורך דין וטכנולוג, בוגר לימודי מחשבים, בעל תואר ראשון ושני במשפטים. מייסד ובעלים במשרד עורכי דין וגישה - איתן עמרם ושות'. מייסד ויו"ר עמותת "מכון עמרם" לשוויון וקידום זכויות אנשים עם מוגבלות. מייסד ויו"ר "המרכז למשפט מדע וטכנולוגיה", סגן ממונה מחוז מרכז - לשכת עורכי הדין. ממונה נגישות וקידום זכויות אנשים עם מוגבלות - לשכת עורכי הדין. יו"ר (משותף) פורום ארצי למשפט, מדע וטכנולוגיה - לשכת עורכי הדין.